

у Србији. „Потребно је обезбедити једноставнији приступ већој количини различитих садржаја и формата. Библиотеке морају да буду спремне на промене у понашању корисника, проактивне, морају да интензивирају комуникацију са корисницима на начин на који то они очекују.”⁷

Библиотека Матице српске, као установа културе од националног значаја, већ деценијама чува и обнавља књижевно и културно наслеђе српског народа. Иако је укорењена у традицији, уочила је снагу савремених токова и промена које изискују нове начине комуникације са корисницима. Препознајући потребу за прилагођавањем новим генерацијама, 2021. године, као корак у правцу дигиталне трансформације, отворила је званични налог на Инстаграму.⁸ Овај корак представља спој традиционалног и савременог библиотекарства. Присуство на друштвеним мрежама омогућава Библиотеци већу видљивост и непосреднију комуникацију са корисницима. На тај начин се књижевност и култура читања на приступачан начин приближавају и млађим генерацијама, истовремено показујући значај дигиталног простора културних институција.

ИНСТАГРАМ И ТИКТОК КАО АЛАТИ ЗА ПРОМОЦИЈУ ЧИТАЊА

Инстаграм је данас једна од најпопуларнијих друштвених мрежа, посебно међу младима. Омогућава визуелно изражавање, комуникацију и креирање личног и професионалног имиџа. Основни бенефит платформе каква је Инстаграм јесте брже и лакше дељење информација у јавности. Корисници могу означавати да им се нешто свиђа (*лајковати*), коментарисати, делити садржај и активно учествовати у дискусијама на мрежи. Управо због велике популарности и широких могућности које се нуде, све више институција, укључујући и библиотеке, препознаје потенцијал друштвених мрежа. Савремени трендови везани за промоцију

културних садржаја захтевају присуство на друштвеним мрежама, те је анализирање начина на који библиотеке користе Инстаграм и садржаја који деле на њему важно за разумевање њихове улоге у дигиталном окружењу.

У истраживању су посматрани инстаграм профили двеју националних и десет јавних библиотека у десет највећих градова у Србији – у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу, Лесковцу, Суботици, Панчеву, Крушевцу, Краљеву и Новом Пазару. Посматрани су следећи параметри: број пратилаца профила, број објава у периоду од 1. јануара до 12. јуна 2025. године, просечан број свиђања у том временском оквиру, садржај који је посвећен књизи, читању, промоцији књига и датум прве објаве на Инстаграму (на основу ког смо покушали да утврдимо временски период настанка профила). Подаци су узети ради анализе библиотечког коришћења Инстаграма за ширење читалачке културе и приближавање књиге модерном читаоцу. Сврха истраживања није упоредно рангирање или вредносно оцењивање одабраних библиотека, већ пре свега утврђивање које библиотеке у наведених десет градова имају званичне налоге на Инстаграму и у којој мери су посвећене дигиталној комуникацији и промоцији књиге и читања.

Народна библиотека Србије,⁹ као примарна национална библиотечка установа, отворила је налог на Инстаграму октобра 2016. године, што указује на благовремену иницијативу и одговоран однос према савременим каналима комуникације. Са 6.456 пратилаца и институционалном репутацијом, библиотека има висок ниво видљивости на мрежи. Од почетка до средине 2025. године на свом налогу је имала 16 објава, од којих је само једна била посвећена теми из области књижевности. Упркос значајној бројности пратилаца и доброј интеракцији са корисницима (просечан број свиђања по објави је 53), профил библиотеке се минимално користи за промоцију књиге и читања.

Библиотека Матице српске,¹⁰ као најстарија српска библиотека од националног значаја, активно користи Инстаграм од 23. априла 2021. године, и до јуна 2025. има 2.004 пратиоца на мрежи. У првој половини 2025. године имала је 51 објаву, од чега је трећина усмерена ка промоцији књижевности: видео-записи о излож-

7 Милица Матијевић, „Млади као корисници библиотека”, 109.

8 Библиотека Матице српске је и пре налога на Инстаграму располагала онлајн садржајима као што су електронски каталози, дигиталне базе података и текстова у пуном формату, страница на Фејсбуку, веб-сајт, али је у овом раду акценат искључиво на активностима на Инстаграму и Тиктоку.

9 <https://www.instagram.com/narodnabibliotekasrbije/>

10 <https://www.instagram.com/bibliotekamaticesrpske/>